

Sairaalasielunhoidon erityiskoulutus 60 op 1.1.2018 lukien

Sairaalasielunhoidon erityiskoulutus (60 op) syventää sairaalasielunhoidon perusosaamista, vahvistaa erityisosaamista sekä laaja-alaistaa asiantuntijuutta kirkon työssä. Sen keskeisin tunnuspiirre on osaamisen ja toiminnan kehittäminen sekä ennakointi ja uuteen suuntautuminen.

Sairaalasielunhoitajan virassa työskentelevältä edellytetään sairaalasielunhoidon erityiskoulutuksen (60 opintopistettä) suorittamista, joka antaa erityisen osaamisen vaativaan sielunhoitotyöhön. Erityiskoulutukseen pääsyn edellytyksenä on myönteinen lausunto soveltuvuustutkimuksesta ja sairaalasielunhoitajan virkaan tai pitkään sijaisuuteen valituksi tuleminen.

Erityiskoulutus on tarkoitettu myös kehitysvammaistyötä päätoimisesti tekeville papeille ja diakoniatyöntekijöille. Koulutukseen voidaan perustelluista syistä hyväksyä myös kirkon päätoimiset vanhustyötä tekevät papit tai diakoniatyöntekijät. Tällöin työn tulee suuntautua sosiaali- ja terveydenhuollossa tapahtuvaan työhön.

Koulutus voidaan suorittaa osissa moduuli kerrallaan, jolloin sen suorittaminen on mahdollista myös sijaisuuk- sissa. Erityiskoulutukseen osallistumista suositellaan sijaisuuksia hoitaville. Koulutuksen suorittamiseen menee noin kolme vuotta.

Sairaalasielunhoitajan työ

Sairaalasielunhoitaja/sairaalapappi on seurakuntien palveluksessa työskentelevä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijä, teologian maisteri, pappi tai lehtori, jonka tehtävä sijoittuu terveydenhuollon yksiköihin. Saira- alasielunhoidon ydintehtäviä ovat sairaiden sielunhoito ja terveydenhuollon henkilöstön tukeminen. Potilaiden ja heidän läheistensä tukeminen sairauden ja luopumisen kriiseissä sekä terveydenhuollon henkilökunnan tukeminen hoitotyön arjessa ja hoidon vaativissa kriisitilanteissa edellyttävät erityistä kirkon sielunhoitotyön asiantuntijatason osaamista. Sielunhoidon erityisosaamista tarvitaan myös kehitysvammaistyön erityistehtävissä.

Sairaalasielunhoitajan työssä kohdataan työpaikasta riippumatta psyykkisessä kriisissä olevia, traumatisoitu- neita ja psykiatrisesti oireilevia ihmisiä. Potilaiden ja omaisten problematiikka on usein erittäin vaikeaa ja aut- taminen edellyttää hyvää ihmisen psyyken ja psyykkisen oireilun tuntemista. Sielunhoitajalla tulee olla kykyä kohdata ahdistavia tunteita, elämän kriisitilanteita, kuolemaa ja hengellisiä kysymyksiä. Työn kuormittavuutta lisää se, että työtä tehdään usein yksin. Sairaalasielunhoitaja on työpaikkapappi. Hän on koko hoitoyhteisöä varten toimien hengellisten kysymysten asiantuntijana, kouluttajana ja työnohjaajana, silloin kun hänellä on työnohjaajan koulutus. Hän on tarvittaessa yhteydessä muihin kirkkoihin tai uskonnollisiin ryhmiin ja hankkii potilaalle tämän toivomaa sielunhoidollista apua.

Sairaalasielunhoitaja on osa hoitotiimiä. Sielunhoito terveydenhuollossa on moniammatillista yhteistyötä, joka toteutuu hoitohenkilöstön, potilaan, läheisten ja sairaalasielunhoitajan kohtaamisissa. Sairaalasielunhoitaja tukee hoitohenkilöstöä ja auttaa vaativissa työtilanteissa konsultoiden. Hän kouluttaa ja osallistuu uskonnollisten ja eettisten kysymysten pohdintaan henkilökunnan kanssa.

Kehitysvammaistyössä sielunhoitotyön painopiste on ihmisen kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa, hengellisen elämän kysymyksissä ja kristillisessä kasvatuksessa. Kehitysvammaistyön sielunhoitajat, papit ja diakoniatyöntekijät, ovat työnohjauksellinen tuki asumisyksikköjen tai toimintakeskusten henkilökunnalle. He ovat perheiden tukijoita ja rinnalla kulkijoita ja tekevät työssään yhteistyötä järjestöjen ja kuntien viranomaisten kanssa. Pappien ja diakoniatyöntekijöiden työhön kuuluu esimerkiksi henkinen ja hengellinen tuki kuolemantapauksissa ja arjen kriisitilanteissa, hartauselämän järjestäminen, erityisriippikoulu, palveluohjaus sekä verkosto- ja vaikuttamistyö, myös etiikan ja saavutettavuuden asiantuntijana toimiminen.

Useilla sairaalapapeilla on myös työnohjaajan ja / tai psykoterapeutin pätevyys ja näihin tehtäviin liittyvä koulutus.

Sairaalasielunhoidon erityiskoulutuksen osaamistavoitteina on, että osallistuja

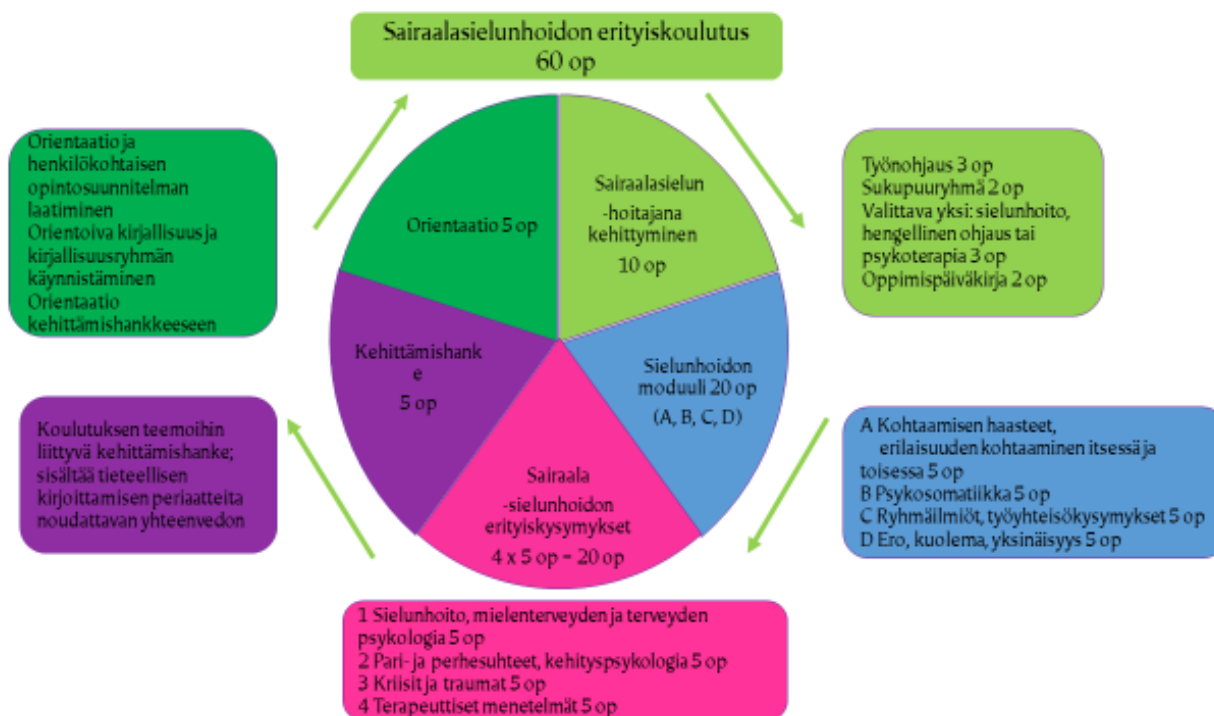
- tuntee itsensä syvemmin integroiden spiritualiteettiaan omaan persoonaan ja ammatilliseen identiteettiin ja huolehtii omasta työhyvinvoinnistaan
- ymmärtää syvällisesti ihmisen tyypillisiä psyykkisiä kehitysvaiheita ja niissä esiintyviä poikkeamia sekä sairauden ja kriisien vaikutusta yksittäisen ihmisen ja hänen lähipiirinsä elämään
- osaa kohdata ja vastata potilaiden, läheisten ja henkilökunnan eksistentiaalisiin ja hengellisiin tarpeisiin yhteistyössä terveydenhuollon henkilökunnan kanssa
- osaa kehittää kirkon sielunhoitotyötä henkilökohtaisella ja / tai yhteisöllisellä tasolla sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä osana moniammatillista työyhteisöä.

Koulutuksen jälkeen seurakunta saa työntekijän, joka voi

- jakaa sielunhoidollisten kysymysten asiantuntemustaan seurakunnan työhön,
- soveltaa uskonnollisten ja eettisissä kysymysten asiantuntemusta seurakuntatyössä,
- vahvistaa ja kehittää kirkon sielunhoidon polkua terveydenhuollon toimintaympäristössä seurakunnan elämään.

Koulutuksen rakenne ja sisällöt

Koulutus on laajuudeltaan 60 opintopistettä ja siihen on integroitu psykoterapeuttien valmiuksien opintokonaisuus. Se rakentuu viidestä moduulista.

1. Orientaatio 5 op

Osaamistavoitteet: Osallistuja

- hahmottaa erityiskoulutuksen kokonaisuuden ja siihen liittyvän kehityshankkeen
- osaa asettaa sielunhoidon ammattitaidon ja asiantuntijuuden kehittymiseksi tavoitteita ja suunnitella omaa oppimisprosessiaan ja
- osaa sielunhoidollisen ja terapeuttisen vuorovaikutuksen keskeiset piirteet ja ymmärtää niiden yhteneväisyydet ja erot.

Sisältö:

- Orientaatio ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen
- Orientoiva kirjallisuus ja kirjallisuusryhmän aloittaminen
- Orientaatio kehittämishankkeeseen

Vastuu

- vastuutoteuttaja Kirkon diakonia ja sielunhoito. Kouluttajina toimivat Kirkkohallituksen asiantuntijat Kirkon kasvatuksen ja perheasioiden, Jumalanpalvelus ja yhteiskunta sekä Diakonia ja sielunhoito -yksiköistä.

2. Sairaalan sielunhoitajana kehittyminen 10 op

Osaamistavoitteet: Osallistuja

- osaa hyödyntää erilaisia keinoja syventääkseen itsetuntemustaan

- tunnistaa itsessään sisäisiä prosesseja ja ymmärtää syvemmin tapaansa reagoida erilaisissa tilanteissa
- osaa tarkastella työhönsä liittyviä ilmiötä ja peilata niitä itsensä kautta ja
- osaa integroida oman spiritualiteettinsa osaksi sielunhoitajan työtä.

Sisältö:

- A. Työnohjaus 3 op
- B. Sukupuuryhmä 2 op
- C. Psykoterapia / sielunhoito / hengellinen ohjaus 3 op (yksi valitaan)
- D. Oppimispäiväkirja 2 op

Vastuu

- Moduulin toteutusvastuu on Kirkon diakonia ja sielunhoidolla. Sukupuuryhmien koordinointi on Kirkon kasvatuksen ja perheasioiden johtavalla asiantuntijalla
- Työnohjaajan koulutettava hankkii itse. Suositeltavaa on, että työnohjaaja on sairaalapappi tai sairaalapappina työskennellyt henkilö. Henkilökohtaisen sielunhoitajan, psykoterapeutin tai hengellisen ohjaajan osallistuja etsii itse. Hengellinen ohjaus voi toteutua myös esimerkiksi pitkän hiljaisuuden retriitin muodossa.

3. Sielunhoidon moduuli 20 op

Jaksot

A Psykosomatiikka 5 op

B Kohtaamisen haasteet; erilaisuuden kohtaaminen itsessä ja toisessa 5 op

C Ryhmäilmiöt, työyhteisökysymykset 5 op

D Ero, kuolema, yksinäisyys 5 op

A. Psykosomatiikka 5 op

Osaamistavoitteet: Osallistuja

- ymmärtää ihmisen kokonaisvaltaisuuden ja osaa tunnistaa psykosomatiikkaan liittyvää problematiikkaa
- ymmärtää ja osaa tunnistaa ihmisen tyypilliset psyykkiset kehitysvaiheet ja niissä esiintyvät poikkeamat

Sisältö: psyykkiset kehitysvaiheet ja poikkeamat

B. Kohtaamisen haasteet, erilaisuuden kohtaaminen itsessä ja toisessa 5 op

Osaamistavoitteet: Osallistuja

- tuntee itsensä kokonaisvaltaisemmin ja tulee tietoisemmaksi tavastaan reagoida erilaisissa tilanteissa
- tiedostaa erilaisuuden ymmärtämiseen ja hyväksymiseen liittyvät kasvuhaasteet itsessään ja toisessa

Sisältö: toiseus ja muukalaisuus itsessä, monikulttuurisuus, toiseuden haasteet

C. Ryhmäilmiöt, työyhteisökysymykset 5 op

Osaamistavoitteet: Osallistuja

- ymmärtää ryhmän jäsenten välisiä vuorovaikutussuhteita ja työyhteisön ilmiöitä ja oman tapansa liittyä ryhmään, lähteä ryhmästä, toimia ja vaikuttaa ryhmän toimintaan
- tiedostaa oman vastuunsa työyhteisön jäsenenä ja oppii tunnistamaan ja pitämään huolta rajoistaan
- tunnistaa työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen vaikuttavat työn resurssit ja vaativuustekijät ja osaa vaikuttaa niihin.

Sisältö: ryhmäilmiöt ja oma toimintatapa, ryhmäilmiöt työyhteisössä

D. Ero, kuolema, yksinäisyys 5 op

Osaamistavoitteet: Osallistuja

- tunnistaa ja ymmärtää luopumiseen liittyviä prosesseja ja omaa kuolema-ajatteluaan
- ymmärtää prosessia, jossa kuolemansairas ihminen elää ja hän saa keinoja kohdata ja tukea kuolevia, kuolevien läheisiä ja kuolevia hoitavaa terveydenhuollon henkilökuntaa.

Sisältö: luopumisen prosessi ja suru

Vastuu

- Sielunhoidon moduulin vastuutoteuttaja on Kirkon diakonia ja sielunhoito. Kouluttajina toimivat Kirkkohallituksen asiantuntijat Kirkon kasvatuksen ja perheasioiden, Jumalanpalvelus ja yhteiskunta- sekä Diakonia ja sielunhoito -yksiköistä. Vierailevina kouluttajina ovat Therapieääitiön kouluttajat.

4. Sairaalasielunhoidon teemamoduulit 20 op

1. Sielunhoito, terveyden ja mielenterveyden psykologia 5 op
2. Pari- ja perhesuhteet, kehityspsykologia 5 op
3. Kriisit ja traumat 5 op
4. Terapeuttiset menetelmät 5 op

A. Sielunhoito, terveyden ja mielenterveyden psykologia 5 op

Osallistuja

- tuntee mielenterveyden psykologiaa ja erottaa patologiset piirteet tyypillisistä piirteistä
- osaa tukea sielunhoidossa kohtaamiensa ihmisten mielenterveyttä ja auttaa heitä sielunhoidon keinoin

B. Pari- ja perhesuhteet, kehityspsykologia 5 op

Osallistuja

- osaa soveltaa erilaisia työmenetelmiä sielunhoitotyöhön yksilön-, perheen ja ryhmän kanssa
- ymmärtää syvällisesti parisuhteen ja perhesuhteiden dynamiikkaa
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa sielunhoitotyössä
- tunnistaa pari- tai perhesuhteessa esiintyvää väkivaltaa ja
- osaa kohdata seksuaalista väkivaltaa kokeneen ihmisen ja osaa toimia ammatillisesti

C. Kriisit ja traumat 5 op

Osallistuja

- osaa tukea ja auttaa kriisissä olevaa ihmistä

- tunnistaa traumatisoitumisen piirteitä kohtaamissaan ihmisissä ja ymmärtää traumaproblematiikkaa

D. Terapeuttiset menetelmät 5 op

Osallistuja

- tuntee monipuolisesti terapeuttisia menetelmiä
- soveltaa terapeuttisia menetelmiä sielunhoitotyöhön

Keskeiset sisällöt:

- sielunhoito
- mielenterveys
- pari- ja perhesuhteet ja ihmisen elämänkaaren kehitystehtävät, suhteessaolon kysymykset
- kriisissä olevan ja traumatisoituneen ihmisen auttamista sielunhoidon keinoin
- terapeuttisiin menetelmiin tutustuminen ja niiden osittainen soveltaminen.

Vastuu

- Sairaalasielunhoidon teemamoduulin vastuutaho on Kirkon diakonia ja sielunhoito. Kouluttajina toimivat Kirkkohallituksen asiantuntijat Kirkon kasvatuksen ja perheasioiden, Jumalanpalvelus ja yhteiskunta sekä Diakonia ja sielunhoito -yksiköistä. Vierailevina kouluttajina ovat Therapieää-tiön kouluttajat.

5. Kehittämishanke 5 op

Osaamistavoite: Osallistuja

- osaa integroida psykoterapeuttista ja sielunhoidollista osaamistaan työn kehittämisessä.

Sisältö

- Kehittämishanke-pienryhmät (5 krt)
- Kirjallisuus
- Hankeraportin kirjoittaminen

Osallistuja kehittää ammatillista osaamistaan henkilökohtaisella tai työyhteisölähtöisellä kehittämissankkeella. Opiskelija perehtyy aiheeseen liittyvään teoreettiseen tietoon ja soveltaa sitä kehittämissankkeessaan Kehittämishanke sisältää suunnittelun, toteutuksen ja raportoinnin. Opiskelija valitsee kehittämisen kohteeksi ammatillista osaamistaan tukevan henkilökohtaisen teeman tai työyhteisölähtöisen kehittämisteeman. Kehittämishanketta työstetään koulutuksen aikana. Työskentelyn tukena opiskelijalla on toisista koulutettavista muodostettu pienryhmä. Pienryhmä kokoontuu viisi kertaa. Kehittämishankkeeseen liittyvä kirjallinen osio julkaistaan kirkon työntekijöiden nettisivuilla (www.sakasti.fi).

Opiskelijan kehittämishanketta koordinoi sairaalasielunhoitajien osalta Kirkon diakonia ja sielunhoito yksikön sairaalasielunhoidon erityiskoulutuksesta vastaava asiantuntija ja kehitysvammaistyön työntekijöiden osalta Kirkon jumalanpalvelus ja yhteiskunta yksikön saavutettavuuden asiantuntija.

Koulutuksen suorittaminen

Jokainen moduuli toteutetaan noin kolmen vuoden välein. Koulutus alkaa *Orientaatiolla* (5 op), johon kuuluu sekä itsenäistä työskentelyä, että ryhmässä tapahtuvaa työskentelyä.

Osallistuja voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä *Sairaalasielunhoidon teemamoduulien* jaksot 1 Sielunhoito, terveyden ja mielenterveyden psykologia (5 op), 2 Pari- ja perhesuhteet, kehityspsykologia (5 op), 3 Kriisit ja traumat (5 op) ja 4 Terapeuttiset menetelmät (5 op) sekä osia moduuleista *Sairaalan sielunhoitajana kehittyminen* (10 op) ja *Kehittämishanke* (5 op).

Sielunhoidon moduuli (20 op) muodostaa prosessuaalisen kokonaisuuden, joka suoritetaan samassa ryhmässä seuraavassa järjestyksessä A Psykosomatiikka → B Kohtaamisen haasteet; erilaisuuden kohtaaminen itsessä ja toisessa) → C Ryhmäilmiöt, työyhteisökysymykset → ja D Ero, kuolema, yksinäisyys. Sielunhoidon moduuli – kokonaisuus toteutetaan yhteistyössä Therapeia-säätiön kanssa, jolloin se vastaa Sukupuuryhmä-moduulin mukaan lukien psykoterapeuttisten valmiuksien opintokokonaisuutta (30 opintopistettä, 37 lähiopiskelupäivää).

Erityiskoulutusten suorittajat voivat kuitenkin poikkeustilanteissa suorittaa Sielunhoidon moduulin (20 op) kuuluvia moduuleita vaihtelevassa järjestyksessä. Poikkeavasta käytännöstä on sovittava erikseen koulutuksesta vastaavan kouluttajan kanssa.

Viroissa toimivilla sielunhoitotyötä tekevillä kirkon työntekijöillä on mahdollisuus osallistua Sairaalasielunhoidon teemamoduulin (20 op) jaksoille (1 Sielunhoito, terveyden ja mielenterveyden psykologia, 2 Pari- ja perhesuhteet, kehityspsykologia, 3 Kriisit ja traumat, 4 Terapeuttiset menetelmät), mikäli koulutusjakson toteutus ja ryhmän koko sen sallivat. Ensisijaisesti koulutuspaikkoja annetaan virassa oleville sairaalapapeille ja kehitysvammaistyön työntekijöille.

Koulutuksen kustannukset

Koulutus toteutetaan etäjaksojen ja lähijaksojen vuorotteluna. Erityiskoulutuksen kustannukset osallistujille muodostuvat koulutuspäivistä (lähiopiskelupäivät, ryhmät, yksilöohjaus), täysihoidosta, päiväraha- ja matkakuluista. Koulutuksen kulut jakautuvat kolmelle vuodelle.

Todistukset

Osallistuja saa todistuksen suorittamastaan moduulista.

Todistuksen erityiskoulutuksesta antaa Kirkon koulutuskeskus sen jälkeen, kun kaikki moduulit on suoritettu. Todistusta varten suorittaja toimittaa moduulien todistusten jäljennökset skannattuina sähköpostin liitteinä erityiskoulutuksen vastuuhenkilölle.

Erityiskoulutuksen järjestäjä ja toteuttaja

Sairaalasielunhoidon erityiskoulutuksen järjestäjä on Kirkon koulutuskeskus. Erityiskoulutuksen toteutuksesta vastaa Kirkkohallituksen Kirkon diakonian ja sielunhoidon yksikkö. Vastuukouluttajana toimii sielunhoidon johtava asiantuntija Virpi Sipola (virpi.sipola@evl.fi), p. 050 514 2125.